

Ислом Нури

Бисмиллаҳир роҳманир роҳийм

Бутун оламларнинг Парвардигори Аллоҳга ҳамду санолар бўлсин
Унинг энг севимли бандаси ва расули Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва
салламга унинг оиласи, асхоблари ва то қиёматгача уларнинг изидан
борувчи барча мусулмонларга Аллоҳнинг саломи, салоти, мағфирати
ва раҳмати бўлсин!

1-қисм

Аввал турмуш қурилади

САВОЛ: Ҳозирги кунда аёллар (қизлар) ёки уларнинг оталари қиз
олийгоҳ, билим юрти, коллеж ва шу каби таълим муассасаларини
битириб олишини баҳона қилиб совчиларга рад жавобини бериш
одамлар орасида кенг тарқалди. Бунинг ҳукми қандай ва шундай
тузоққа тушиб қолганларга қандай маслаҳат берасиз? Чунки бунинг
оқибатида турмуш қуриши керак бўлган қизлар 30 ёшгача бориб
қолмоқда.

ЖАВОБ: Алҳамду лиллаҳ вассолату вассаламу ала росулиллаҳ. Барча
ёш йигит ва қизларга маслаҳатим шуки, турмуш қуришга
имкониятлари бўлса тезроқ турмуш қурсинлар, чунки Расулуллоҳ
соллаллоҳу алайҳи ва саллам шундай марҳамат қилганлар:

«**مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ وَهُوَ لَا عِلْمَ لَهُ بِمَا كَانَ يَتَّبِعُ فِي عَمَلِهِ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ فَهُوَ كَالْغَنَمِ يَمُوتُ مِنْ حَيْثُ وَجَّهَ رَأْسَهُ**
مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ وَهُوَ لَا عِلْمَ لَهُ بِمَا كَانَ يَتَّبِعُ فِي عَمَلِهِ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ فَهُوَ كَالْغَنَمِ يَمُوتُ مِنْ حَيْثُ وَجَّهَ رَأْسَهُ
مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ وَهُوَ لَا عِلْمَ لَهُ بِمَا كَانَ يَتَّبِعُ فِي عَمَلِهِ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ فَهُوَ كَالْغَنَمِ يَمُوتُ مِنْ حَيْثُ وَجَّهَ رَأْسَهُ
مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ وَهُوَ لَا عِلْمَ لَهُ بِمَا كَانَ يَتَّبِعُ فِي عَمَلِهِ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ فَهُوَ كَالْغَنَمِ يَمُوتُ مِنْ حَيْثُ وَجَّهَ رَأْسَهُ
مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ وَهُوَ لَا عِلْمَ لَهُ بِمَا كَانَ يَتَّبِعُ فِي عَمَلِهِ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ فَهُوَ كَالْغَنَمِ يَمُوتُ مِنْ حَيْثُ وَجَّهَ رَأْسَهُ
مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ وَهُوَ لَا عِلْمَ لَهُ بِمَا كَانَ يَتَّبِعُ فِي عَمَلِهِ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ فَهُوَ كَالْغَنَمِ يَمُوتُ مِنْ حَيْثُ وَجَّهَ رَأْسَهُ»

Ислом Нури

«Эй йигитлар, ким уйланиш сарф-харжатларига қодир бўлса уйлансин. Чунки у кўзни тўсувчи олатни сақловчи олатдир. Ким қодир бўлмаса рўза тутсин. Зеро рўза у учун ахталиқдир.» (Яъни ҳаромга тушиб қолишдан ҳимоядир). Бухорий ва Муслим ривояти.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам яна шундай марҳамат қиладилар:

«...»

«Агар совчи юборган кишининг дини ва хулқи сизга ёқса унга (қиз-жувонларингизни) турмушга узатинг. Шундай қилмасангиз, ер юзида фитна ва кенг қамровли фасод вужудга келади». Термизий ҳасан санад билан ривоят қилган.

«...»

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳу айтади: Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам уйланишга буюрар, таркидунёчиликдан қаттиқ қайтарар ва: «Туғадиган ва севимли, ёқимли аёлларга уйланишлар. Мен Қиёмат кунида пайғамбарларга сизларнинг кўплигингиз билан фахрланаман», дер эдилар. Имом Аҳмад ва Ибн Ҳиббон ривояти.

Ислом Нури

Демак, Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам марҳамат қилганларидек уйланишнинг талайгина фойдалари бор: кўзни тийиш, авратни сақлаш, мусулмон миллатининг кўпайиши, фитна ва кенг қамровли фасод вужудга келишидан омонда бўлиш ва ҳ.к.

Аллоҳдан динимиз ва ҳаётимиз учун энг фойдали бўлган нарсаларни беришини сўраймиз. У барча нарсаларни эшитувчи ва яқиндир.

Шайх ибн Боз.

Аёлга турмуш қуриш қачон фарз бўлади?

САВОЛ: Аёл кишининг турмушга чиқиши фарзми?

ЖАВОБ: Аллоҳга ҳамдлар бўлсин!

Саволингизга жавоб беришдан олдин фуқаҳоларнинг бу тўғрида ёзганларини қисқача кўриб чиқишимиз керак:

“Мавоҳибул-Жалил”да шундай дейилган: «Агар турмушга чиқмаса ўзини ўзи боқаолишга ва кийим билан таминлашга қурби етмаса, бундай аёлнинг турмушга чиқиши фарз бўлади».

“Шарҳул-Кабир”да турмуш қуришнинг фарзлиги тўғрисида шундай дейилган: “Агар киши зино қилиб қўйишдан қўрқса унга турмуш қуриш фарз бўлади».

“Фатҳул-Ваҳҳоб”да шундай дейилган: «Аёллар учун муҳтожлик ёки ахлоқи бузуқ кимсалар томонидан бирон бир зарар етиб қолишидан қўрққани туфайли турмушга чиқиши каби, ўз хоҳиши (жинсий хоҳиши) туфайли турмушга чиқиши суннатдир».

Ислом Нури

“Муғнил-Муҳтож”да шундай дейилади: «Агар киши зино қилиб қўйишдан қўрқса унга турмуш қуриш фарз бўлади. Агар киши турмуш қуришни назр қилган бўлса, унга уйланиш фарз бўлади.

Аёл кишига тегишли ҳукмлар: «Агар у эрга тегишга муҳтожлик сезса: шаҳватини қондириш, муҳтожлик, ахлоқи бузуқ кишилар томонидан зарар етиб қолишидан қўрқса турмушга чиқиш мустаҳаб бўлади. Чунки бу унинг дини ва номусини сақлайди ва эри унга қилган инфоқдан баҳраманд бўлади ва бошқалар. ””

Ибн Қудома роҳимаҳуллоҳ ўзларининг “ал-Муғний” китобларида шундай деганлар: «Сафдошларимиз турмуш қуришнинг фарзлиги тўғрисида турли хил фикр билдирганлар. Мазҳабимизнинг энг машҳур қараши: агар киши ҳаром амалларни қилиб қўйишдан қўрқса унга уйланиш фарз бўлади».

Турмуш қуришга келганда одамлар уч турли бўладилар. Уларнинг биринчилари, агар турмуш қурмасалар тақиқланган амалларни қилиб қўйишдан қўрқувчилар. Кўпчилик фуқаҳо фикрига кўра бундай одамларнинг турмуш қуриши фарздир. Чунки ўзларини пок сақлашлари ва авратини ҳаромдан тийишлари фарздир...

“Субулус-Салом”да шундай дейилган: «Ибн Дақиқ айдиларки, баъзи фақиҳлар гуноҳдан ва қийинчиликдан (шаҳватини тийиб туришдан) қўрқувчи ва турмуш қурмагунича ўзи зино қилишдан тия олмайдиган киши учун уйланиш фарз бўлади».

“Бадоиус-Саноиъ”да шундай дейилади: «Шаҳват ўта кучли бўлса уйланишнинг фарзлигига ихтилоф йўқ. Агар киши аёлга бўлган кучли хоҳиши туфайли сабр қила олмаса ва маҳр беришга ҳамда аёлни

Ислом Нури

боқишга қурби етса ҳам уйланмаса гуноҳкордир».

Юқоридаги баҳсларнинг деярли барчаси турмуш қуришнинг фарз эканини билдирмоқда. Сизда шундай савол туғилиши мумкин: «Эркак киши жуфти ҳалол излаб бировнинг эшигини қоқиб борганда у ердаги аёл бу эркак учун уйланиш фарз ёки фарз эмаслигини қаердан билади? Бу аёлларнинг иши эмас-ку».

Бунга жавоб қуйидагича: Бундай ҳолатда аёл кишининг қиладиган энг тўғри иши совчи юборган киши билан бирга яшаб кетишига кўзи етса, унинг таклифини рад этмасликдир. Мусулмон эркак ва аёллар Исломда турмуш қуришнинг мартабаси юқори эканлигини яхши англашлари керак. Шундагина улар турмушга катта эътибор билан қарайдилар.

Қуйида имом ибн Қудоманинг “ал-Муғний” китобидан ушбу мавзуга тааллуқли фойдали хулосани келтирамиз:

«Турмуш қуришнинг тартиби, қонун-қоидаларининг асоси Қуръон, суннат ва ижмоъдир. Қуръонда Аллоҳ айтадики: “...сизлар учун никоҳи ҳалол бўлган аёлларга иккита, учта, тўрттадан уйланинглар” (Нисо:3).

“...ва ўз ораларингиздаги тул-беваларни ҳамда қул ва чўриларингизни яхшиларини уйлантиринглар ” (Нур, 24:32).

Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам шундай марҳамат қилганлар: «Эй йигитлар, ким уйланиш сарф-харжатларига қодир бўлса уйлансин. Чунки у кўзни тўсувчи олатни сақловчи олатдир. Ким қодир бўлмаса рўза тутсин. Зеро рўза у учун ахталиқдир.» (Яъни

Ислом Нури

ҳаромга тушиб қолишдан ҳимоядир). Бухорий ва Муслим ривояти.

Бу маънодаги оят ва ҳадисларни кўплаб келтириш мумкин. Уйланиш шариатга мувофиқ бўлиши шарт.

Ибн Масъуд розияллоҳу анҳу айтганлар: “Агар фақатгина ўн кунлик ҳаётим қолган бўлса ва шу ўн куннинг сўнгида ўлишимни билсам ва уйланишга қодир бўлсам, фитнанинг кўркувидан уйланган бўлардим».

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумо Саид ибн Жубайр розияллоҳу анҳуга: “Уйлан, чунки бу умматнинг энг яхшилари хотини кўпларидир»: деганлар.

Иброҳим ибн Майсар айтдилар: “Товус менга айтдики: “Агар уйланмайдиган бўлсанг Умарнинг Абу Зароидга: “Сени уйланишдан мижоз сустлиги ёки ахлоқи бузуқликдан бошқа нарса тўхтатаётгани йўқ” деган гапларини сенга айтаман” дедилар».

Имом Аҳмад айтдилар: “Уйланмайдиган кишининг Исломда қиладиган ҳеч бир иши йўқ. Ким сени уйланмасликка чақираётган бўлса, демак, билгинки у сени Исломдан бошқа нарсага чақиряпти”.

“Уйланишнинг жуда кўп фойдалари бор: динни ҳимоялаш, бошқа бировнинг динни кўпроқ ўрганишига ёрдам бериш, аёлларни ҳимоялаш ва ўз қарамоғига олиш, зурриётларнинг дунёга келиши ва бу уммат сонининг кўпайиши, бу билан Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг қиёмат кунида умматларининг кўплиги билан фахрланишлари ва бошқалар”.

Мана энди турмуш қуришнинг фойдалари очиқ-равшан бўлди. Нодон аёлгина уйланиш таклифи билан келган кишининг, бўлиб ҳам Исломга

Ислом Нури

қаттиқ амал қилувчи, эътиқоди тўғри ва ахлоқи пок бўлган кишининг таклифига иккиланиши мумкин.

Ўқишни тугатиб олиш учун турмушга чиқишни рад этган аёлнинг ҳукми

САВОЛ: Қиз, маълум йиллик коллеж, институт каби таълим муассасаларини битириб олиши учун совчиларга рад жавобини бериш ҳозирги кунда турмушга чиқмаган қизлар ва уларнинг ота-оналари томонидан кенг тарқалганлиги ачинарли ҳолдир. Бунинг ҳукми қандай?

Жавоб: Бу Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг буйруқларига зиддир. Расуллуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Агар совчи юборган кишининг дини ва хулқи сизга ёқса унга (қиз-жувонларингизни) турмушга узатинг», деб марҳамат қилганлар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам йигитларга шундай деб мурожат қилганлар: «Эй йигитлар, ким уйланиш сарф-харжатларига қодир бўлса уйлансин. Чунки у кўзни тўсувчи олатни сақловчи қодир. Ким қодир бўлмаса рўза тутсин. Зеро рўза у учун ахталиқдир.» (Яъни ҳаромга тушиб қолишдан ҳимоядир). Бухорий ва Муслим ривояти.

Мен аёлларнинг валийлари ҳисобланган мусулмон биродарларимга ва шу билан бирга муслима сингилларимга ўқишларини тугатишни кутмай турмушга чиқишни маслаҳат берман.

Бунинг ўрнига эрларига, турмушга чиққандан сўнг ҳам ўқишини давом эттириши ёки битириб олгунга қадар болалар билан банд бўлиб қолмаслик тўғрисида шарт қўйишлари мумкин. Бунинг зарари йўқ. Эҳтимол аёл киши ўқиётган соҳага ҳожат йўқдир. Менинг назаримда,

Ислом Нури

аёл киши бошланғич таълимни тугатиб, ўқиш-ёзишни ўрганиб олгандан сўнг, унинг таълим-тарбияси учун энг фойдалиси Аллоҳ таъолонинг китобини, тафсирларни, Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи ва салламнинг ҳадисларини ва уларнинг шарҳларини ўрганишдир. Унинг учун энг кераклиси мана шудир. Агар шароит бўлса, албатта, тиббиёт каби одамларга керак бўладиган соҳаларда ўқишини давом эттириши мумкин. Бу ҳам албатта эркаклар билан аралашмаган ва шу каби ҳолларда бўлиши керак.

Шайх ибн Усаймин

Никоҳдан олдинги жинсий муносабат? болаларнинг турмуш қуришини белгилаш ота-онанинг бурчими?

САВОЛ: Эшитишимча, катта ёшга бориб қолган фарзандларининг турмуш қуришларини белгилаш ота-она учун фарз ва агар улар шундай қилишмаса фарзандлари қилган гуноҳларнинг жазоси ота-онага берилади.

Иккинчи савол: агар бир киши уйланадиган қизи билан жинсий муносабатларда (қўшилиш эмас) ўзини тутиб туролмаса, (уйлангандан) кейин улар қилган гуноҳ кечириладими? Шундай ишни қилган мусулмонга қанчалик ёмон бўлади?

Жавоб: Иккинчи саволингизнинг жавоби шуки, номаҳрам билан, жинсий муносабатда (қўшилиш бўлмаса ҳам) бўлиш эркак киши учун ҳар қандай ҳолатда ҳаром. Бу ишга шариат ҳеч қачон рухсат бермайди ва никоҳ ақди Исломий қонунларга биноан ўз ўрнига келтирилмагунча бундай алоқага шариатда мутлақо рухсат йўқ.

Биринчи саволингизни шайх Абдуллоҳ ибн Абдурроҳман ал-

Жибрийнга юборган эдим, у киши менга қуйидаги жавобни ёзиб юбордилар:

Ҳа, никоҳларини белгилаш билан фарзандларининг поклигини сақлаб қолиш ва қодир бўлса, улар учун сарф-ҳаражат қилиш (едириб-ичириш) ва кийим билан таъминлаш отанинг бурчидир. Агар ота қодир бўлмаса, турмуш қуришларини белгилаш, қурби етса онасининг, бобосининг ёки бувисининг бурчидир. Агар ўғил буни уддалай олмасая (яъни уйланишга етарли маблағ бўлмаса), аммо яшаш учун пул топишга имкони бўлса, унда ўзининг поклигини сақлаб қолиш унинг (ўзининг) бурчидир. Аллоҳ энг яхши билувчидир.

Шайх ал-Мунажжид